

Valsts izglītības
satura centrs

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
Eiropas Sociālais
fonds

I E G U L D Ī J U M S T A V Ā N Ā K O T N Ē

Nr. 8.5.2.0/16/I/001

«Nozaru kvalifikācijas sistēmas pilnveide profesionālās izglītības attīstībai un kvalitātes nodrošināšanai»

Profesionālās kvalifikācijas eksāmena satura TITULLAPA

Nozares/sekтора nosaukums	Mākslas nozares dizaina un radošo industriju sektors
Profesionālā kvalifikācija	"Video operators"
Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūras līmenis	4. LKI līmenis

Pasūtītājs:

Valsts izglītības satura
centrs

Metodiskais atbalsts:

Projekts "Nozaru kvalifikācijas sistēmas pilnveide
profesionālās izglītības attīstībai un kvalitātes nodrošināšanai"
Elita Skrupska

Izpildītājs:

PIKC "Rīgas Mākslas un
mediju tehnikums"

Darba grupas vadītājs:

Dace Laizāne

Darba grupa:

Matīss Beķers, Krišjānis Saukāns, Reinis Semēvics, Mārtiņš
Vanags, Krišjānis Geidāns, Gvido Zilūzis, Gatis Vanags, Jānis
Jansons

Vērtētāji:

Latvijas Darba devēju konfederācija
Nozares eksperts: Armīns Janiks

Latvijas Brīvo arodbiedrību savienība
Nozares eksperts: Uldis GreTERS

Profesionālās kvalifikācijas eksāmena PROGRAMMA
Mākslas nozares dizaina un radošo industriju sektors,
profesionālā kvalifikācija "Video operators", 4. LKI līmenis

Mērķis	Pārbaudīt un novērtēt eksaminējamā profesionālās kompetences atbilstoši profesijas standarta prasībām vai profesionālās kvalifikācijas prasībām.	
Darba uzbūve	Uzdevumu skaits	4
	Uzdevumu veidi	Produkta izstrāde, rezultāta prezentācija, praktiskais darbs, darbības apraksts.
	Uzdevumu izpildes kopējais laiks minūtēs	45 min.
Uzdevumu apraksts	<p>Individuālā audiovizuālā produkta (autordarba) darba uzdevums ir izstrādāt īsmetrāžas audiovizuālu darbu (dokumentālā vai aktierfilma – vismaz 7 min., mūzikas video klips – vismaz 3 min. u.c.) par eksaminējamā brīvi izvēlētu tēmu, kas ir sociāli aktuāla un atspoguļo zināšanas par video operatora darba paņēmieniem. Demonstrēt audiovizuālo darbu un prezentēt darba mapi.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Izstrādāt audiovizuālā produkta ideju. <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Apzināt darba uzdevumu, definēt iespējamos risinājumus, izvirzīt mērķi. 1.2. Izpētīt piecus analogus atbilstoši darba uzdevumam un mērķim: <ol style="list-style-type: none"> 1.2.1. nosaukt kompozicionālos paņēmienus un aprakstīt tonalitāti; 1.2.2. izvērtēt audiovizuālo darbu emocionālo noskaņu; 1.2.3. izvērtēt izmantotos filmēšanas paņēmienus; 1.2.4. izvērtēt pielietotos tehnoloģiskos risinājumus. 1.3. Izpētīt audiovizuālā produkta darba uzdevuma (tēmas) kultūrvēsturisko kontekstu pasaules un Latvijas kontekstā. 1.4. Izstrādāt audiovizuālā darba konceptuālo ideju: <ol style="list-style-type: none"> 1.4.1. uzrakstīt emocionālo vēstījumu (eseja par izvirzītā mērķa sociālo vai personisko aktualitāti/nozīmīgumu, minimālais apjoms 1000 zīmes); 1.4.2. aprakstīt un vizualizēt formālos paņēmienus (kompozīcija, tonalitāte, filmēšanas paņēmieni); 1.4.3. aprakstīt izvēlēto lokācijas vietu un vides apstākļus, pamatot to izvēli. 1.5. Uzskaitīt audiovizuālā darba izstrādei nepieciešamos materiālus un tehnoloģiskos resursus. 1.6. Apkopot audiovizuālā darba projekta idejas materiālus darba mapē (<i>formu precizē eksaminācijas institūcija, piemērs 1. pielikumā</i>). 2. Izstrādāt audiovizuālo produktu. <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Izstrādāt filmēšanas procesa plānu: <ol style="list-style-type: none"> 2.1.1. izstrādāt laika grafiku; 2.1.2. pamatot nepieciešamo materiāltehnoloģisko un cilvēkresursu nodrošinājumu. 2.2. Izstrādāt augstvērtīgu audiovizuālā darba veidošanā nepieciešamo audiovizuālo materiālu, pielietojot mākslinieciskās izteiksmes līdzekļus un atbilstošus tehniskos risinājumus. Pielietot 	

	<p>atbilstošus filmēšanas un skaņas ieraksta paņēmienus un metodes, pamatot to izvēli:</p> <p>2.2.1. pielietot atbilstošus filmēšanas tehnikas iestatījumus (filmēšanas formāts, baltā balanss, fokusa attālums) un pamatot tos;</p> <p>2.2.2. izvēlēties atbilstošu apgaismojumu un pamatot tā izvēli;</p> <p>2.2.3. izvēlēties atbilstošas skaņu ieraksta iekārtas un pamatot to izvēli;</p> <p>2.2.4. izvēlēties atbilstošu lokāciju un vidi, aprakstīt tās un pamatot to izvēli;</p> <p>2.2.5. pielietot pamatotu kadrējumu un kompozīciju, pamatot to izvēli;</p> <p>2.2.6. izstrādāt koncepcijai un mērķim atbilstošu audiovizuālo materiālu.</p> <p>2.3. Analizēt, atlasīt un apstrādāt izstrādāto audiovizuālo materiālu (vizuālā attēla un skaņu izejmateriālu) atbilstoši koncepcijai. Pamatot savu izvēli:</p> <p>2.3.1. analizēt izstrādāto audiovizuālo materiālu pēc tehniskajiem kvalitātes kritērijiem;</p> <p>2.3.2. atlasīt koncepcijai atbilstošāko audiovizuālo materiālu;</p> <p>2.3.3. veikt audiovizuālā materiāla montāžu;</p> <p>2.3.4. pievienot audiovizuālajam darbam tekstuālo materiālu (sākuma un beigu titri, subtitri).</p> <p>2.4. Sagatavot audiovizuālo darbu demonstrēšanai (<i>formu nosaka eksaminācijas institūcija</i>).</p> <p>2.5. Detalizēti aprēķināt audiovizuālā darba realizācijas izmaksas.</p> <p>2.6. Izdarīt secinājumus par audiovizuālā darba gala rezultātu, argumentēt tos.</p> <p>2.7. Apkopot audiovizuālā darba izstrādes procesa materiālus un papildināt darba mapi (<i>formu precizē eksaminācijas institūcija, piemērs 1. pielikumā</i>). Darba mapi digitālā formātā iesniegt eksaminācijas institūcijai 7 dienas pirms eksāmena norises.</p> <p>2.8. Izstrādāt audiovizuālā darba prezentācijas materiālu (plakāts) un sagatavot digitālu prezentāciju (10 – 20 slaidi) (<i>formu precizē eksaminācijas institūcija, piemērs 2. pielikumā</i>).</p> <p>3. Mutiski prezentēt audiovizuālā darba izpēti, koncepciju, mākslinieciskās izteiksmes līdzekļus, tehnoloģiskos risinājumus un atbildēt uz komisijas jautājumiem par gatavo audiovizuālo darbu. (<i>izpildes laiks prezentācijai un atbildēm uz jautājumiem 15 min.</i>)</p> <p>4. Studijas apstākļos nofilmēt audiovizuālu materiālu (intervija, viena aktiera mizanscēna ar kustību u.c.). Rakstiski (vizuāli) attēlot pielietoto gaismošanas shēmu. Aprakstīt skaņas iekārtu izvēli un skaņas līmeņa ieraksta kvalitātes rādītājus. Mutiski pamatot izvēlēto apgaismojuma un izvēlēto skaņas iekārtu ietekmi uz audiovizuālo gala rezultātu. (<i>izpildes laiks 30 min.</i>)</p> <p>1. un 2. uzdevumi izpildāmi pirms eksāmena. 3. un 4. uzdevumi izpildāmi eksāmena laikā.</p>
<p>Norises vieta un nepieciešamie</p>	<p>Eksāmena norisei nepieciešama telpa sagatavoto materiālu prezentēšanai, aprīkota filmēšanas studija.</p>

materiālie līdzekļi		Nepieciešamie palīglīdzekļi: dators ar interneta pieslēgumu, multimediju projektors, ekrāns, filmēšanas tehnika, intervijas/mizanscēnas subjekts, rekvizīti.								
Vērtēšanas kārtība		Uzdevumu izpildi vērtē eksaminācijas komisija. Vērtēta tiek katra uzdevuma izpilde. Maksimāli iegūstamais punktu skaits ir 140, kas atbilst 100%. Eksāmens ir nokārtots, ja uzdevumu izpildes apjoms nav zemāks par 60%. Eksāmena vērtējums tiek izteikts ballēs atbilstoši vērtēšanas skalai:								
Iegūto punktu skaits	1–20	21–41	42–62	63–83	84–94	95–105	106–117	118–128	129–135	136–140
Uzdevumu izpildes apjoms (%)	1–14	15–29	30–44	45–59	60–67	68–75	76–83	84–91	92–96	97–100
Vērtējums ballēs	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

**Profesionālās kvalifikācijas eksāmena uzdevumu izpildei nepieciešamo
MATERIĀLO LĪDZEKĻU PAPLAŠINĀTS SARAKSTS
Mākslas nozares dizaina un radošo industriju sektors,
profesionālā kvalifikācija "Video operators", 4. LKI līmenis**

<p align="center">Tehnoloģiskās iekārtas, aprīkojums un darba instrumenti</p>	<p>Eksāmena norisei nepieciešams:</p> <ul style="list-style-type: none"> • studija/telpa filmēšanai, • videokamera (profesionālā) – 1 gab., • videokameras statīvs – 1 gab., • mikrofoni (dažādi) – 3 gab., • objektīvi (dažādi – atkarībā no izvēlētās video kameras) – 2 gab., • studijas gaismas (dažādas) – 5 gab., • studijas foni (dažādi, t.sk. neitrāls) – 4 gab., • palīgaprīkojums (austiņas skaņas kontrolei, atstarotāji, atmiņas kartes, rezerves baterijas u.c.), • rekvizīti un aksesuāri (piemēram: lietussargs, šalle, cepure, spieķis u.c.) – 10 gab., • modelis intervijas nodrošināšanai – 2 cilvēki, • dators – 1 gab., • prezentēšanas tehnika (digitālais ekrāns).
<p align="center">Materiāli, palīgmateriāli u.tml.</p>	<p>Katram eksaminējamajam:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pildspalva – 1 gab., • zīmulis – 1 gab., • lineāls – 1 gab., • A4 formāta baltas lapas – 2 gab.

**Profesionālās kvalifikācijas eksāmena
UZDEVUMU KOMPLEKTS**

**Mākslas nozares dizaina un radošo industriju sektors,
profesionālā kvalifikācija "Video operators", 4. LKI līmenis**

Individuālā audiovizuālā produkta (autordarba) darba uzdevums ir izstrādāt īsmetrāžas audiovizuālu darbu (dokumentālā vai aktierfilma – vismaz 7 min., mūzikas video klips – vismaz 3 min. u.c.) par eksaminējamā brīvi izvēlētu tēmu, kas ir sociāli aktuāla un atspoguļo zināšanas par video operatora darba paņēmieniem. Demonstrēt audiovizuālo darbu un prezentēt darba mapi.

1. uzdevums. Izstrādāt audiovizuālā produkta ideju.

- 1.1. Apzināt darba uzdevumu, definēt iespējamus risinājumus, izvirzīt mērķi.
- 1.2. Izpētīt piecus analogus atbilstoši darba uzdevumam un mērķim:
  - 1.2.1. nosaukt kompozicionālos paņēmienus un aprakstīt tonalitāti;
  - 1.2.2. izvērtēt audiovizuālo darbu emocionālo noskaņu;
  - 1.2.3. izvērtēt izmantotos filmēšanas paņēmienus;
  - 1.2.4. izvērtēt pielietotos tehnoloģiskos risinājumus.
- 1.3. Izpētīt audiovizuālā produkta darba uzdevuma (tēmas) kultūrvēsturisko kontekstu pasaules un Latvijas kontekstā.
- 1.4. Izstrādāt audiovizuālā darba konceptuālo ideju:
  - 1.4.1. uzrakstīt emocionālo vēstījumu (eseja par izvirzītā mērķa sociālo vai personisko aktualitāti/nozīmīgumu, minimālais apjoms 1000 zīmes);
  - 1.4.2. aprakstīt un vizualizēt formālos paņēmienus (kompozīcija, tonalitāte, filmēšanas paņēmieni);
  - 1.4.3. aprakstīt izvēlēto lokācijas vietu un vides apstākļus, pamatot to izvēli.
- 1.5. Uzskaitīt audiovizuālā darba izstrādei nepieciešamos materiālus un tehnoloģiskos resursus.
- 1.6. Apkopot audiovizuālā darba projekta idejas materiālus darba mapē (*formu precizē eksaminācijas institūcija, piemērs 1. pielikumā*).

2. uzdevums. Izstrādāt audiovizuālo produktu.

- 2.1. Izstrādāt filmēšanas procesa plānu:
  - 2.1.1. izstrādāt laika grafiku;
  - 2.1.2. pamatot nepieciešamo materiāltehnoloģisko un cilvēkresursu nodrošinājumu.
- 2.2. Izstrādāt augstvērtīgu audiovizuālā darba veidošanā nepieciešamo audiovizuālo materiālu, pielietojot mākslinieciskās izteiksmes līdzekļus un atbilstošus tehniskos risinājumus. Pielietot atbilstošus filmēšanas un skaņas ieraksta paņēmienus un metodes, pamatot to izvēli:
  - 2.2.1. pielietot atbilstošus filmēšanas tehnikas iestatījumus (filmēšanas formāts, baltā balanss, fokusa attālums) un pamatot tos;
  - 2.2.2. izvēlēties atbilstošu apgaismojumu un pamatot tā izvēli;
  - 2.2.3. izvēlēties atbilstošas skaņu ieraksta iekārtas un pamatot to izvēli;
  - 2.2.4. izvēlēties atbilstošu lokāciju un vidi, aprakstīt tās un pamatot to izvēli;
  - 2.2.5. pielietot pamatotu kadrējumu un kompozīciju, pamatot to izvēli;
  - 2.2.6. izstrādāt koncepcijai un mērķim atbilstošu audiovizuālo materiālu.
- 2.3. Analizēt, atlasīt un apstrādāt izstrādāto audiovizuālo materiālu (vizuālā attēla un skaņu izejmateriālu) atbilstoši koncepcijai. Pamatot savu izvēli:
  - 2.3.1. analizēt izstrādāto audiovizuālo materiālu pēc tehniskajiem kvalitātes kritērijiem;

- 2.3.2. atlasīt koncepcijai atbilstošāko audiovizuālo materiālu;
- 2.3.3. veikt audiovizuālā materiāla montāžu;
- 2.3.4. pievienot audiovizuālajam darbam tekstuālo materiālu (sākuma un beigu titri, subtitri).
- 2.4. Sagatavot audiovizuālo darbu demonstrēšanai (*formu nosaka eksaminācijas institūcija*).
- 2.5. Detalizēti aprēķināt audiovizuālā darba realizācijas izmaksas.
- 2.6. Izdarīt secinājumus par audiovizuālā darba gala rezultātu, argumentēt tos.
- 2.7. Apkopot audiovizuālā darba izstrādes procesa materiālus un papildināt darba mapi (*formu precizē eksaminācijas institūcija, piemērs 1. pielikumā*). Darba mapi digitālā formātā iesniegt eksaminācijas institūcijai 7 dienas pirms eksāmena norises.
- 2.8. Izstrādāt audiovizuālā darba prezentācijas materiālu (plakāts) un sagatavot digitālu prezentāciju (10 – 20 slaidi) (*formu precizē eksaminācijas institūcija, piemērs 2. pielikumā*).

3. uzdevums. Prezentēt audiovizuālo darbu un atbildēt uz komisijas jautājumiem.

(izpildes laiks prezentācijai un atbildēm uz jautājumiem 15 min.)

- 3.1. Mutiski prezentēt audiovizuālā darba idejas izpēti, izstrādes procesu un gala rezultātu.
- 3.2. Atbildēt uz komisijas jautājumiem par gatavo audiovizuālo darbu.

4. uzdevums. Studijas apstākļos nofilmēt audiovizuālu materiālu un aprakstīt izmantotos tehnoloģiskos paņēmienus.

(izpildes laiks 30 min.)

- 4.1. Nofilmēt viena kājās stāvoša cilvēka interviju (vidējs plāns, kurā redzamas roku kustības, gaiša toņu gamma, neitrāls fons), izmantojot studijā esošo aprīkojumu.
- 4.2. Rakstiski (vizuāli) attēlot gaismošanas shēmu.
- 4.3. Aprakstīt izmatotās skaņu ieraksta iekārtas (mikrofona veids, skaņas līmeņa kvalitātes rādītāji).
- 4.4. Mutiski pamatot apgaismojuma izvēli un izvēlēto skaņas iekārtu ietekmi uz audiovizuālo gala produktu.

Norādījumi audiovizuālā darba (autordarba) izpētes, izstrādes un procesa dokumentācijas noformēšanai

1. Vispārīgās prasības

Rakstisko informāciju noformē datorsalikumā uz A4 formāta papīra lapām.

Lapu skaitīšanu sāk ar titullapu, taču uz titullapas numuru neraksta.

2. Struktūra

2.1. Titullapa.

Uz titullapas jānorāda:

- 2.1.1. Darba nosaukums;
- 2.1.2. Autora vārds, uzvārds;
- 2.1.3. Izglītības iestāde un izglītības programma;
- 2.1.4. Iegūstamā kvalifikācija;
- 2.1.5. Darba vadītāja vārds, uzvārds;
- 2.1.6. Darba izveides vieta un laiks.

2.2. Satura rādītājs.

Satura rādītājā iekļauj visu nodaļu un apakšnodaļu nosaukumus to numerācijas secībā un norāda atbilstošās lappuses numuru.

2.3. Darba anotācija.

Anotācijai jāsniedz vispārīgs priekšstats par darbu kopumā, sniedzot kopējo priekšstatu par to, neiedziļinoties detaļās.

2.4. Ievads.

Ievadā apraksta un analizē izvēlēto tēmu un tās aktualitāti, formulē ko autors vēlas izpētīt, uzzināt, kādas tehnoloģijas pielietot.

2.5. Nodaļas

Nodaļas veido 1. un 2. uzdevumu materiālu apkopojums.

- 2.5.1. Audiovizuālā darba mērķis un uzdevumi.
- 2.5.2. Analogu izpēte.
- 2.5.3. Kultūrvēsturiskais konteksts.
- 2.5.4. Konceptuālā ideja.
- 2.5.5. Laika grafiks.
- 2.5.6. Materiāli tehnoloģiskais un cilvēkresursu nodrošinājums.
- 2.5.7. Audiovizuālā darba realizācijas izmaksas.
- 2.5.8. Audiovizuālā darba scenārijs.
- 2.5.9. Pielietotie mākslinieciskās izteiksmes līdzekļi, metodes un tehniskie risinājumi.
- 2.5.10. Audiovizuālā darba vizuālais materiāls – kadru plāni.

2.6. Secinājumi.

Secinājumos apkopo darba galvenās atziņas.

Secinājumu daļu vēlams rakstīt tā, lai ikvienam, kas to lasa, būtu skaidrs kāds bija darba mērķis, kas sasniegts (vai nesasniegts). Vēlams aprakstīt kā darba realizācija palīdzēja (vai nepalīdzēja) atrast atbildes uz paša uzdotajiem jautājumiem.

2.7. Izmantotā literatūra un avoti.

Izmantoto avotu un literatūras sarakstā tiek uzrādīti visi izmantotie avoti un darbi, uz kuriem atsaucas autors, kā arī tie, kurus autors izstudējis darba sagatavošanas gaitā.

2.8. Pielikumi.

3. Teksts

Datorsalikuma pamattekstam izmanto 12 lieluma burtus ar intervālu 1,5 starp rindiņām. Nodaļu un apakšnodaļu burtu lielums ir 14. Teksta attālums no lapas augšējās un kreisās malas – 30 mm, no labās un apakšējās malas – 20 mm. Rindkopas pirmo rindiņu sāk ar atkāpi. Rindkopas kārtu bez atstarpēm.

Lappuses tiek numurētas, izņemot titullapu un satura rādītāju, kuri tiek ieskaitīti kopapjomā, bet netiek numurēti. Numerāciju veic ar arābu cipariem lapas apakšējās daļas vidū vai labajā pusē.

Katra nodaļa, apakšnodaļa jāsāk jaunā lappusē. Nodaļu nosaukumus raksta ar lielajiem burtiem, apakšnodaļu – ar mazajiem burtiem un lielo sākuma burtu treknrakstā. Aiz nosaukuma punktu neliek. Nosaukumos pārnesumus nelieto, tos nepasvītro. Nosaukumus centrē rindiņas vidū. Nosaukuma attālums no iepriekšējā un turpmākā teksta ir viena rinda.

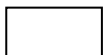
Nodaļas numurē ar arābu cipariem un piešķirtos numurus raksta pirms nodaļas nosaukuma. Apakšnodaļas numurē attiecīgās nodaļas ietvaros ar diviem arābu cipariem: piemēram, pirmās nodaļas apakšnodaļu numuri būs 1.1., 1.2. utt. Apakšpunktu apzīmēšanai izmanto arābu ciparus ar apaļo iekavu aiz tiem, piemēram, 1), 2) utt. Tekstu aiz cipara ar iekavu raksta ar mazo burtu.

Ievadam, secinājumiem un priekšlikumiem, literatūras sarakstam un saturam numurus nepiešķir. Atsauci uz izmantoto literatūru un avotiem noformē, apaļajās iekavās norādot aiz citētā darba (citāti jāliek pēdiņās) kārtas numuru izmantotās literatūras sarakstā. Piemēram, (2) vai (3, 7, 11). Atsaucoties uz kādu noteiktu grāmatas lappusi, tā jānorāda aiz grāmatas citēšanas numura, piemēram: (4, 70. lpp.).

4. Ilustrācijas, tabulas

Darbā ievietoto ilustrāciju – fotogrāfiju, skiču, shēmu, grafiku, diagrammu u. tml. – apzīmēšanai izmanto vienu un to pašu terminu *attēls*. Attēli tiek numurēti nodaļas ietvaros un katram no tiem ir jābūt savam nosaukumam. Nosaukumu raksta ar maziem burtiem un lielo sākuma burtu, bez punkta nosaukuma beigās. Tekstā, kura ilustrēšanai izmantots attēls, attiecīgā vietā jādod atsauce uz to. Ja attēlam vajadzīgi paskaidrojumi, tos raksta zem nosaukuma. Tos atļauts rakstīt ar mazāka izmēra burtiem.

Piemērs – pirmajā nodaļā ievietotais trešais pēc kārtas attēls.

1.3.att. Attēla nosaukums.

Ja nodaļā ir tikai viena ilustrācija, tad to nenumurē, bet raksta tikai tās nosaukumu.

Darbā ievietotās tabulas tiek numurētas un katrai no tām jābūt savam nosaukumam. Tabulas nosaukumu raksta virs tabulas ar maziem burtiem un lielo sākuma burtu, bez punkta nosaukuma beigās. Tabulas numurē nodaļas ietvaros ar arābu cipariem. Tabulas numuru raksta labajā pusē virs tabulas nosaukuma. Tekstā attiecīgā vietā jādod atsauce uz tabulu.

Piemērs – pirmajā nodaļā ievietotas trešās pēc kārtas tabulas apraksts:

1.3. tabula

Tabulas nosaukums

--	--	--	--	--

Ja darbā vai nodaļā ir tikai viena tabula, tad to nenumurē, bet raksta tikai tās nosaukumu.

5. Pielikumi

Dažādus palīgmateriālus, kas neiekļaujas darba pamatsaturā, pievieno darbam kā pielikumus ar kopīgu virsrakstu PIELIKUMI uz atsevišķas lapas. Katru pielikumu sāk ar jaunu lapu, lapas labajā augšējā stūrī norādot tā kārtas numuru, piemēram: 1. pielikums, 2. pielikums utt. Zem šī uzraksta nākamās rindiņas vidū, raksta pielikuma nosaukumu. Ja darbam ir viens pielikums, tad kopīgu virsrakstu neraksta un pielikumam numuru nepiešķir. Tekstā attiecīgā vietā jādod atsauce uz pielikumu.

5.1. Avotu un izmantotās literatūras saraksts.

Avotus un izmantoto literatūru bibliogrāfiski apraksta sarakstā, tos sarindo alfabēta secībā pēc autora uzvārda vai darba nosaukuma. Sarakstu ieteicams sākt ar latīņu alfabētā rakstītiem darbiem (latviešu, angļu, vācu u.c. valodās), pēc tam – kirilicā rakstītiem darbiem (krievu u.c. valodās). Aprakstīšanas pamatprincipi ir šādi:

5.1.1. Grāmatām;

Autora uzvārds, vārds vai iniciālis. *Grāmatas nosaukums*. Izdošanas vieta: izdevniecība, izdošanas gads. Lappušu skaits vai citētā lappuse(s).

Piemērs

Gombrihs, E.H. *Mākslas vēsture*. Rīga: Zvaigzne ABC, 1997. 688 lpp.

Ja autoru skaits ir lielāks par trim, tad grāmatu apraksta pēc nosaukuma un ziņas par trim autoriem sniedz aiz nosaukuma. Informāciju par pārējiem autoriem aizstāj ar apzīmējumu "u.c."

Piemērs

Svešvārdu vārdnīca. Ašmanis, M., Bērziņa, E., Buiķe, M. u.c. Rīga: Norden AB, 2002. 799 lpp.

5.1.2. Rakstiem periodikā;

Autora uzvārds, vārds vai iniciālis. Raksta nosaukums. Izdevuma nosaukums, numurs vai izdošanas mēnesis, izdošanas gads, raksta ietverošās lappuses.

Piemērs

Vējš, V. Reklāma kā politika. *Dizaina studija*, Nr.20, 2009, 19. – 21. lpp.

5.1.3. Rakstiem rakstu krājumos;

Autora uzvārds, vārds vai iniciālis. Raksta nosaukums. No: *Rakstu krājuma nosaukums*. Izdošanas vieta: izdevniecība vai izdevējs, izdošanas gads. Raksta ietverošās lappuses.

Piemērs

Lukševics, U. Mums patīk konkursi. No: *Kā rodas laba arhitektūra?* Rīga: Arhitektūras veicināšanas fonds, 2008, 78. – 87. lpp.

5.1.4. Interneta materiāliem.

Autora uzvārds, vārds vai iniciālis. *Publikācijas nosaukums*. Kvadrātiekvāds norāde par elektroniskā resursa veidu. Kvadrātiekvāds datums, kad interneta resurss skatīts. Piezīme par publikācijas pieeju internetā.

Piemērs

Radošā industrija [tiešsaiste]. [Skatīts 02.10.2009]. Pieejams: <http://kriic.lv/kat/radosa-indistrija/par-radoso-industriju>.

Norādījumi audiovizuālā darba (autordarba) izpētes, izstrādes un procesa prezentācijas noformēšanai

1. Vispārīgās prasības

Kopā 10 – 20 slaidi, prezentācijas struktūru un saturu var pielāgot.

Informāciju noformē datorsalikumā. Tekstam jābūt salasāmam, var akcentēt atslēgvārdus.

2. Struktūra

2.1. Titullapa. Uz titullapas jānorāda:

2.1.1. Izglītības iestāde un izglītības programma;

2.1.2. Autora vārds, uzvārds;

2.1.3. Darba nosaukums;

2.1.4. Darba vadītāja vārds, uzvārds;

2.2. Audiovizuālā darba mērķis un uzdevumi.

2.3. Analogu izpēte (attēls, autors).

2.4. Kultūrvēsturiskais konteksts (īss konspekts).

2.5. Konceptuālā ideja.

2.6. Audiovizuālā darba realizācijas izmaksas.

2.7. Pielietotie mākslinieciskās izteiksmes līdzekļi, metodes un tehniskie risinājumi.

2.8. Audiovizuālā darba vizuālais materiāls – kadru plāni.

2.9. Secinājumi.

**Profesionālās kvalifikācijas eksāmena uzdevumu izpildes
VĒRTĒŠANAS KRITĒRIJI**
**Mākslas nozares dizaina un radošo industriju sektors,
profesionālā kvalifikācija "Video operators", 4. LKI līmenis**

Vērtēšanas kritēriji

Uzdevums	Veicamās darbības	Maksimāli iegūstamais punktu skaits
1. Izstrādāt audiovizuāla darba projekta ideju. <i>(maksimāli iegūstamais punktu skaits 33)</i>	1.1. Darba uzdevuma apzināšana, iespējamo risinājumu definēšana, mērķa izvirzīšana.	7
	1.2. Piecu analoģu izpēte atbilstoši darba uzdevumam un mērķim.	8
	1.3. Audiovizuālā darba kultūrvēsturiskā konteksta izpēte.	4
	1.4. Audiovizuālā darba konceptuālās idejas izstrāde.	8
	1.5. Audiovizuālā darba izstrādei nepieciešamo materiālo un tehnoloģisko resursu uzskaitīšana.	6
2. Izstrādāt audiovizuālu darbu. <i>(maksimāli iegūstamais punktu skaits 69)</i>	2.1. Filmēšanas procesa plānošana.	9
	2.2. Augstvērtīga audiovizuālā darba radīšanai nepieciešamo vizuālo attēlu izstrādāšana, pielietojot mākslinieciskās izteiksmes līdzekļus un atbilstošus tehniskos risinājumus.	27
	2.3. Kvalitatīva skaņas ieraksta veikšana.	6
	2.4. Vizuālā attēla un skaņas izejmateriālu atlase un apstrāde atbilstoši koncepcijai.	10
	2.5. Audiovizuālā darba realizācijas izmaksu aprēķināšana.	2
	2.6. Audiovizuālā darba izstrādes procesa apraksta (darba mape) izstrādāšana un sagatavošana demonstrēšanai.	15
3. Prezentēt audiovizuālo darbu un atbildēt uz komisijas jautājumiem. <i>(maksimāli iegūstamais punktu skaits 18)</i>	3.1. Audiovizuālā darba prezentācijas materiālu un digitālās prezentācijas izstrādāšana.	6
	3.2. Audiovizuālā darba prezentēšana.	8
	3.3. Atbildēšana uz komisijas jautājumiem par gatavo audiovizuālo darbu.	4
4. Studijas apstākļos nofilmēt videomateriālu un aprakstīt izmantotos tehnoloģiskos paņēmienus. <i>(maksimāli iegūstamais punktu skaits 20)</i>	4.1. Audiovizuālā darba filmēšana.	9
	4.2. Gaismošanas shēmu attēlošana rakstiskā (vizuālā) formātā.	5
	4.3. Izmantoto skaņas iekārtu izvēles un skaņas līmeņa ieraksta kvalitātes rādītāju rakstiska norādīšana.	3
	4.4. Gaismas avotu izvēles un izvēlēto skaņas iekārtu ietekmes uz audiovizuālo gala produktu mutiska pamatošana.	3
Kopējais maksimāli iegūstamais punktu skaits		140

Paplašināts vērtēšanas kritēriju apraksts

1. uzdevums. Izstrādāt audiovizuālā darba projekta ideju. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 33)

Veicamā darbība	Vērtēšanas kritēriji	Piešķiramie punkti
1.1. Darba uzdevuma apzināšana, iespējamo risinājumu definēšana, mērķa izvirzīšana. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 7)	Ir apzināts darba uzdevums: mērķis un uzdevumi ir noformulēti.	1
	Darba mērķis ir skaidri un saprotami noformulēts.	2
	Darba uzdevums ir atbilstošs izvirzītajam mērķim.	1
	Darba nosaukums ir atbilstošs izvirzītajam mērķim un koncepcijai.	2
	Iespējamie risinājumi ir definēti atbilstoši koncepcijai.	1
1.2. Piecu analoģu izpēte atbilstoši darba uzdevumam un mērķim. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 8)	Analoģos ir nosaukti kompozicionālie paņēmieni un tonalitāte.	2
	Analoģos ir izvērtēta emocionālā noskaņa.	2
	Analoģos ir izvērtēti filmēšanas paņēmieni.	2
	Analoģos ir izvērtēti tehnoloģiskie risinājumi.	2
1.3. Audiovizuālā darba kultūrvēsturiskā konteksta izpēte. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 4)	Audiovizuālā darba kultūrvēsturiskais konteksts ir izpētīts pasaules kontekstā.	2
	Audiovizuālā darba kultūrvēsturiskais konteksts ir izpētīts Latvijas kontekstā.	2
1.4. Audiovizuālā darba konceptuālās idejas izstrāde. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 8)	Uzrakstīts emocionālais vēstījums (eseja) (satur vismaz 1000 rakstu zīmes).	1
	Emocionālā vēstījuma (eseja) sociālā vai personiskā aktualitāte/nozīmīgums ir konstruktīvi pamatots, izprotams un atbilstošs darba koncepcijai.	2
	Ir aprakstīti un vizualizēti formālie paņēmieni (kompozīcija, tonalitāte, filmēšanas paņēmieni). (1 punkts par katru aprakstītu paņēmieni)	3
	Ir aprakstīta filmēšanas lokācija vietas un vides apstākļu izvēle.	1
	Ir pamatota filmēšanas lokācijas un vides apstākļu izvēle.	1
	Ir nosauktas izvēlētas videokameras.	1
1.5. Audiovizuālā darba izstrādei nepieciešamo materiālo un tehnoloģisko resursu uzskaitīšana. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 6)	Ir nosaukti izvēlētie objektīvi.	1
	Ir nosauktas skaņas ieraksta iekārtas.	1
	Ir uzskaitīti izvēlētie gaismošanas piederumi.	1
	Ir norādīts filmēšanas formāts.	1
	Uzskaitīts izvēlētais papildaprīkojums (statīvi, baterijas, somas, atmiņas kartes utt.).	1

2. uzdevums. Izstrādāt audiovizuālo produktu. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 69)

Veicamā darbība	Vērtēšanas kritēriji	Piešķiramie punkti
2.1. Filmēšanas procesa plānošana. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 9)	Ir izstrādāts laika grafiks.	1
	Ir pamatota izvēlēto videokameru izvēle.	1
	Ir pamatota objektīvu izvēle.	1
	Ir pamatota izvēlēto skaņas ieraksta iekārtu izvēle.	1
	Ir pamatota gaismošanas piederumu izvēle.	1
	Ir pamatots filmēšanas formāts.	1
	Tehniskais nodrošinājums izvēlēts atbilstoši iecerētā rezultāta sasniegšanai.	2

	Ir apzināts un pamatots cilvēkresursu nodrošinājums.	1
2.2. Augstvērtīga audiovizuālā darba radīšanai nepieciešamo vizuālo attēlu izstrādāšana, pielietojot mākslinieciskās izteiksmes līdzekļus un atbilstošus tehniskos risinājumus. <i>(maksimāli iegūstamais punktu skaits 27)</i>	Pamatota izmantoto filmēšanas paņēmieni izvēle.	2
	Pamatota skaņas ieraksta paņēmieni izvēle.	2
	Pamatota pielietoto gaismas avotu izvēle.	2
	Pamatota izmantotās lokācijas vietas un vides izvēle.	2
	Pamatota pielietotā kadrējuma un kompozīcijas izvēle.	2
	Ir radīts koncepcijai un mērķim atbilstošs audiovizuālais materiāls:	
	Ir izstrādāta audiovizuālais materiāls.	1
	Dokumentālās/aktierfilmas/spēlfilmās garums ir vismaz 7 min. Mūzikas video klipa garums ir vismaz 3 min.	2
	Izstrādātais audiovizuālais darbs ir sociāli aktuāls.	2
	Izstrādātais audiovizuālais darbs emocionāli uzrunā.	2
	Izstrādātais audiovizuālais darbs veido vienotu stāstu.	3
	Audiovizuālais darbs atspoguļo personisko/individuālo redzējumu par izvēlēto tēmu.	2
	Audiovizuālais darbs ir atbilstoša audiovizuālā produkta koncepcijai.	5
2.3. Kvalitatīva skaņas ieraksta veikšana, atbilstoši darba uzdevumam. <i>(maksimāli iegūstamais punktu skaits 6)</i>	Ir ierakstīta skaņa.	1
	Skaņa ir kvalitatīvi ierakstīta, skaidri dzirdams teksts, bez skaņas defektiem.	3
	Nosauktas pielietotās skaņu ieraksta iekārtas.	1
	Pamatota izmantoto skaņu ieraksta iekārtu izvēle.	1
2.4. Vizuālā attēla un skaņas izejmateriālu atlase un apstrāde. <i>(maksimāli iegūstamais punktu skaits 10)</i>	Ir uzskaitīti koncepcijai atbilstošākie izejmateriālu atlases kritēriji.	1
	Ir pamatota audiovizuālā materiālu izvēle atbilstoši audiovizuālajam produktam.	1
	Vizuālais materiāls samontēts atbilstoši darba koncepcijai.	2
	Tonalitātes un krāsu korekcijas veiktas atbilstoši koncepcijai.	2
	Skaņa samontēta un apstrādāta atbilstoši darba koncepcijai.	2
	Audiovizuālā darba tekstu grafiskais noformējums (sākuma un beigu titri, subtitri) ir vizuāli pārskatāms, saprotams un salasāms.	2
2.5. Audiovizuālā darba realizācijas izmaksu aprēķināšana. <i>(maksimāli iegūstamais punktu skaits 2)</i>	Ir aprēķinātas audiovizuālā darba realizācijas izmaksas.	1
	Audiovizuālā darba realizācijas izmaksas ir aprēķinātas detalizēti.	1
2.6. Audiovizuālā darba izstrādes procesa apraksta (darba mape) izstrādāšana un sagatavošana demonstrēšanai. <i>(maksimāli iegūstamais punktu skaits 15)</i>	Audiovizuālā darba izstrādes procesa apraksts atbilst izvirzītajām prasībām (1. pielikums).	2
	Ir pievienoti kadru plāni.	1
	Ir veikti secinājumi par audiovizuālā darba gala rezultātu.	1
	Secinājumi par audiovizuālā darba gala rezultātu ir argumentēti.	2
	Pareizi lieto profesionālo terminoloģiju.	2
	Ir ievērota latviešu valodas pareizrakstība.	2
	Darba mapes noformējuma dizains saskaņots ar audiovizuālā darba vizuālo risinājumu.	2
	Ir veikta audiovizuālā darba sagatavošana demonstrēšanai.	2
	Audiovizuālais darbs ir demonstrēts.	1

3. uzdevums. Presentēt audiovizuālo darbu un atbildēt uz komisijas jautājumiem.
(maksimāli iegūstamais punktu skaits 18)

Veicamā darbība	Vērtēšanas kritēriji	Piešķiramie punkti
3.1. Audiovizuālā darba prezentācijas materiālu un digitālās prezentācijas izstrādāšana. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 6)	Ir izstrādāts prezentācijas materiāls – plakāts.	1
	Plakāts ir stilistiski saskaņots ar audiovizuālo darbu.	2
	Ir izstrādāta digitālā prezentācija.	1
	Digitālajā prezentācijā ir ievērota stilistiskā atbilstība audiovizuālajam darbam.	2
3.2. Audiovizuālā darba prezentēšana. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 8)	Audiovizuālo darbu prezentē pārlicinoši.	2
	Stāstījums ir patstāvīgs, tikai nepieciešamības gadījumā ieskatās piezīmēs.	2
	Prezentācijas laikā izmanto profesionālo terminoloģiju.	1
	Stāstījums ir saistošs un interese izraisošs.	1
	Ir atbilstoša stāja un pozīcija telpā.	1
	Vizuālais tēls ir lietišķs vai stilistiski saskaņots ar audiovizuālo darbu.	1
3.3. Atbildēšana uz komisijas jautājumiem par gatavo audiovizuālo darbu. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 4)	Atbildes liecina par audiovizuālā darba radīšanas tehnisko un māksliniecisko vērtību pārzināšanu.	2
	Atbildes ir pamatotas un tiek argumentēts savs viedoklis.	2

4. uzdevums. Studijas apstākļos nofilmēt audiovizuālu materiālu un aprakstīt izmantotos tehnoloģiskos paņēmienus. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 20)

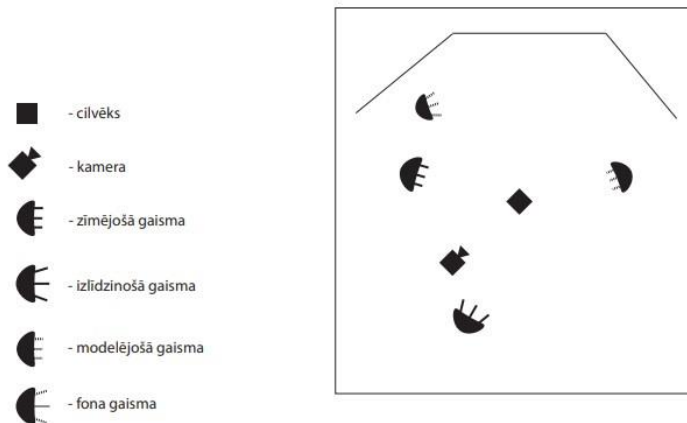
Veicamā darbība	Vērtēšanas kritēriji	Piešķiramie punkti
4.1. Audiovizuālā materiāla filmēšana. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 9)	Izvēlēta vide un fons atbilst darba uzdevumam (fons ir neitrāls, gaišāks par modeļa kopējo gaišumu).	1
	Kadrējums un kompozīcija izvēlēta atbilstoši uzdevumam (intervējamā persona ir atspoguļota vidējā plānā, kurā redzamas roku kustības).	2
	Skata punkts izvēlēts atbilstoši uzdevumam (intervējamā persona filmēta acu augstumā).	1
	Objektīva fokusa attālums izvēlēts atbilstoši uzdevumam (50 mm – 100 mm).	1
	Mikrofoni novietoti atbilstoši uzdevumam (nav uzkrītoši redzami, netraucē kustēties).	2
	Gaismas avoti izvēlēti atbilstoši uzdevumam (tiek izmantoti 2 – 4 pastāvīgās gaismas avoti).	1
	Aksesuāri un palīgaprīkojums izvēlēts atbilstoši uzdevumam.	1
4.2. Gaismošanas shēmu attēlošana rakstiskā (vizuālā) formātā. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 5)	Gaismošanas līdzekļu pielietojums un pamatojums ir atbilstošs uzdevumam (nav pielietoti lieki apgaismes līdzekļi, ir pamatoti, nepieciešami un spēj pamatot katra gaismas avota nozīmi).	2
	Tehniskie apzīmējumi ir saprotami.	1
	Ir attēlota intervējamā persona, video operators, videokamera un gaismas avoti.	1
	Ir attēloti gaismas staru virzieni.	1
4.3. Izmantoto skaņas iekārtu izvēles un skaņas līmeņa ieraksta kvalitātes rādītāju	Mikrofonu izvēle ir atbilstoša darba uzdevumam (mikrofona izvēle ir atkarīga no telpas akustikas, piespraūzamo mikrofonu nevar lietot telpā ar lielu	2

aprstīšana. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 3)	akustiku).	
	Skaņas ieraksta līmenis ir atbilstošs digitālās skaņas Eiropas standartiem (-9 līdz -12).	1
4.4. Gaismas avotu izvēles un izvēlēto skaņas iekārtu ietekmes uz audiovizuālā gala produktu mutiska pamatošana. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 3)	Mutiskais pamatojums liecina par izpratni konkrēta un precīza uzdevuma izpildē.	1
	Mutiskais pamatojums liecina par tehnoloģiju un estētisko vērtību pārzināšanu.	1
	Pareizi lieto profesionālo terminoloģiju.	1

Pareizās atbildes

4. uzdevuma atbildes piemērs

Gaismošanas shēma

Skaņas ieraksta rādītāji:

Izmantots piespraužamais radio mikrofons.

Skaņas ieraksta līmenis ir -10 līdz -20.

Uzziņu avoti

- Bordvels, D., Tompsone, K. Kinomāksla. Ievads/Film Art: An Introduction. – Rīga: Nacionālais kino centrs, 2018.
- Eglītis, V. Gribu uzņemt filmu. – Rīga: Jumava, 2003.
- Gundars, L. Dramatika jeb Racionālā poētika. – Rīga: Darbnīcas, 2015.
- Nečaja, O. Kinomākslas pamati. – Rīga: Zvaigzne, 1983.
- Brown, B. Cinematography: Theory and Practice: Image Making for Cinematographers and Directors. Waltham: Focal Press, 2011.
- Brown, B. Motion Picture and Video Lighting. Abingdon: Routledge, 2018.
- Brown, L. Duthie, L. The TV Studio Production Handbook. London: I.B.Tauris, 2016.
- Cappe, Y. Broadcast Basics: A Beginner's Guide to Television News Reporting and Production. Portland: Marion Street Press, 2006.
- Keller, T. Television News: A Handbook for Reporting, Writing, Shooting, Editing and Producing. Scottsdale: Holcomb Hathaway, 2009.
- Musgrove, J. Make-Up, Hair and Costume for Film and Television. Waltham: Focal Press, 2003.
- Rizzo, M. The Art Direction Handbook for Film & Television. Abingdon: Routledge, 2014.
- Чанг, Дж. Профессия: режиссер киномонтажа. – Москва: Рипол Классик, 2014.
- Тим, Г. Профессия: сценарист. – Москва: Рипол Классик, 2014.
- Гудридж, М. Профессия: кинооператор. – Москва: Рипол Классик, 2014.